

Fauna-effect studie "Kluut II"

toetsing in het kader van het Luchthavenindelingbesluit (LIB)

projectnr. 232151
revisie 1.0
04 november 2010

Opdrachtgever

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling (DRO)
T.a.v. A. van Luijk
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
04-11-2010	definitief	B. Fit	E. van Wilgenburg

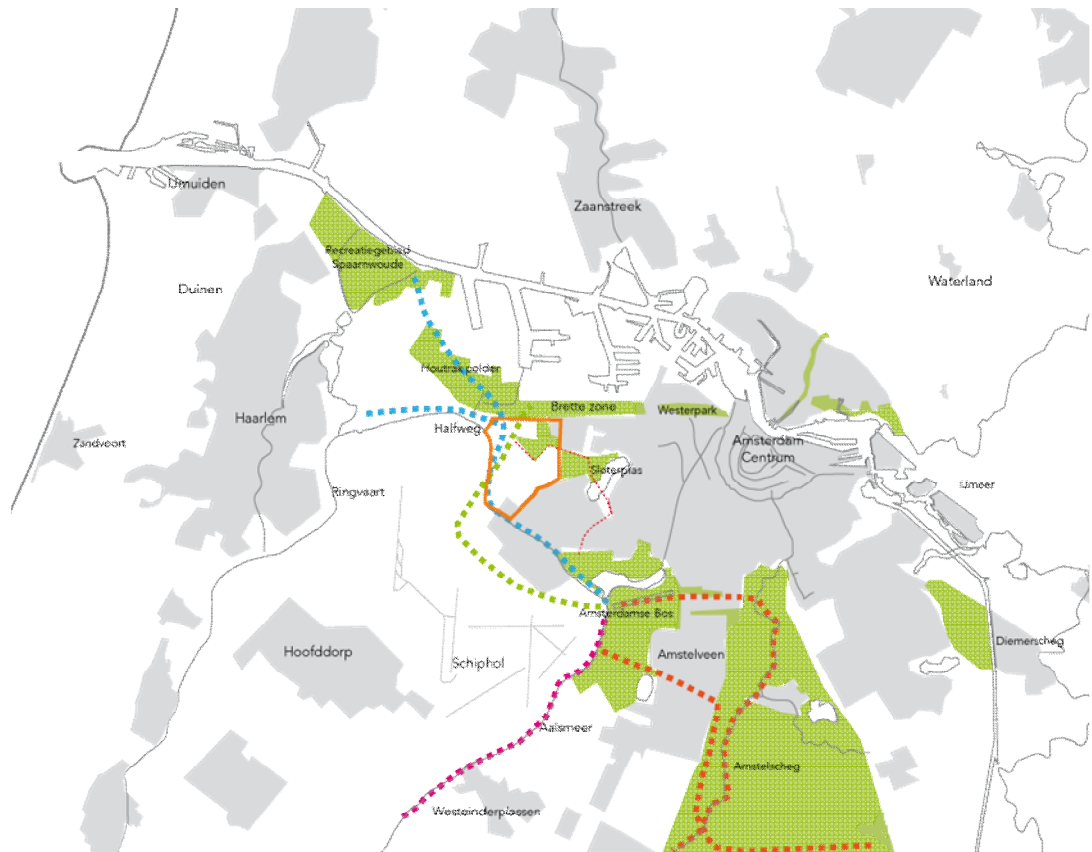
	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	5
1.3	Werkwijze	6
1.4	Leeswijzer	7
2	Gebiedsbeschrijving	8
2.1	Huidige situatie	8
2.2	Toekomstige situatie	9
3	Voorkomende vogelsoorten	10
3.1	Risico's voor Schiphol	10
3.2	Huidige situatie	10
3.2.1	Binnen plangebied	10
3.2.2	Buiten plangebied	11
3.3	Toekomstige situatie	12
3.3.1	Binnen plangebied	12
3.3.2	Buiten plangebied	13
3.4	Vergelijking huidige en toekomstige situatie	13
4	Inschatting risico's luchtvaart	16
5	Maatregelen	18
	Bronnen	20
	Bijlage 1: (maatgevende) ontwerptekening Kluut II	22

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

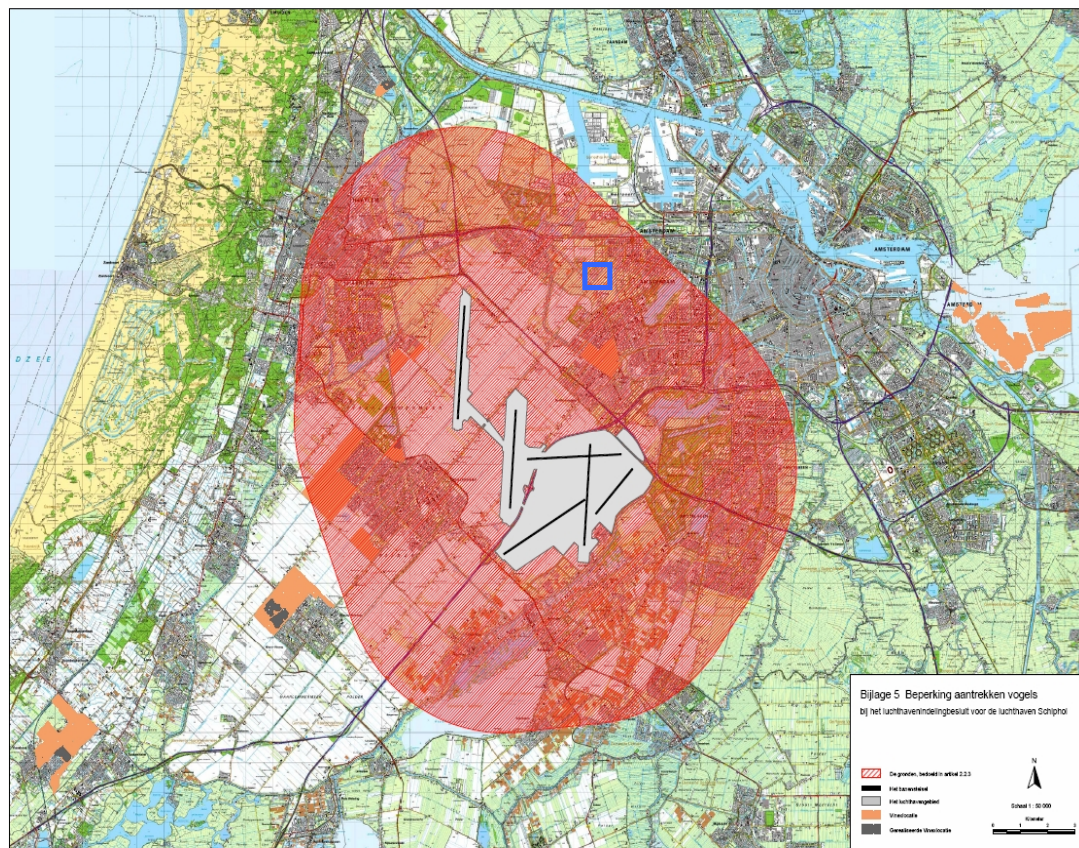
De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft bij besluit van 28 maart 2008 het tracébesluit Westrandweg vastgesteld. Vervolgens is door de gemeente Amsterdam het bestemmingsplan Westrandweg-2° Coentunnel opgesteld (conform (onder meer) genoemd tracébesluit). Het tracébesluit en het bestemmingsplan voorzien tevens in de realisering van een nieuw moerasgebied met een oppervlakte van circa 12 ha in verband met de aantasting van het moeras-/natuurgebied "De Kluut". De uitvoering van de natuurcompensatie zal plaatsvinden in het westelijke deel van de Osdorper Binnenvolpolder (westelijk van de Westrandweg).

De beoogde natuurontwikkeling in het nieuwe moerasgebied, verder gerefereerd als "De Kluut II", valt binnen de provinciale ecologische verbindingzone de Groene As, welke ten oosten van Halfweg de natuurgebieden in de Amstelscheg met die van Spaarnwoude dient te verbinden. Voorts valt "De Kluut II" binnen het plangebied "Tuinen van West", een te ontwikkelen groen recreatiegebied aan de westrand van Amsterdam.

Figuur 1. Overzichtkaart van de Groene AS, een netwerk van ecologische verbindingzones (N1, N2, N3 en N4), die als doel heeft de grote en kleine natuurgebieden tussen Amstelland en Spaarnwoude met elkaar te verbinden. Het bruin omrande gebied is het plangebied Tuinen van West (bron: Natuuronderzoek Tuinen van West, 2009).

De te realiseren nieuwe natuur in "De Kluut II" ligt binnen 6 km van de dichtstbijzijnde baan van de luchthaven Schiphol en valt aldus onder het gebied waarvoor beperkingen gelden voor grondgebruik en bestemming ten aanzien van het aantrekken van vogels (zie figuur 2 voor de situering van het plangebied binnen de 6 km - zone). Deze beperkingen zijn vastgelegd in artikel 2.2.3 van het Luchthavenindelingbesluit Schiphol (LIB). Dit artikel geeft aan dat grondgebruik of een bestemming binnen de categorie natuur- en vogelreservaten en moerasgebieden en oppervlaktewateren groter dan 3 ha niet zijn toegestaan. De beoogde natuurontwikkeling dient dan ook getoetst te worden aan eventuele strijdigheden met de verbodsbepalingen van het LIB. Concreet komt dit neer op inzicht geven in de vraag in hoeverre realisatie van de plannen leidt tot een (mogelijk) verhoogd risico voor de vliegveiligheid boven en rondom de luchthaven Schiphol. Indien uit een fauna-effect studie blijkt dat de voorgenomen plannen geen verhoogd risico met zich meebrengen kan van de verbodsbepalingen uit het artikel 2.2.3 worden afgeweken door middel van een verklaring van geen bezwaar, afgegeven door de betrokken Ministeries van V&W en VROM.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (blauw omrand) binnen het beheergebied (6 km - zone) van het Luchthavenindelingbesluit (LIB).

1.2 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling met de doelstellingen van het Luchthavenindelingbesluit (LIB). Hiervoor is het noodzakelijk om te weten welke soorten in en rondom het gebied voorkomen en te verwachten zijn na uitvoering van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zijn vervolgstappen aangegeven

(bijvoorbeeld het uitvoeren van mitigerende maatregelen ten behoeve van het verkrijgen van een verklaring van geen bezwaar als bedoeld in art. 8.9 van de Wet luchtvaart)

1.3 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met het LIB op te sporen dienen voorts de volgende vragen (vanuit de Commissie Vogelaaanvaringen Luchtvaart) beantwoord te worden:

1. Welke soorten broedvogels en niet-broedvogels komen in het plangebied voor en kunnen deze aangemerkt worden als risicosoorten voor de luchtvaart?
2. Welke aantallen en soorten vogels komen voor in de omgeving van het plangebied en wat is de functie van die gebieden in de omgeving voor vogels, in relatie met voor de luchthaven relevante vliegbewegingen?
3. Wat is de verwachte samenstelling van de toekomstige vogelbevolking?
4. Welke inschatting wordt gemaakt, op basis van bovenstaande, van potentiële vliegbewegingen over, van en naar de luchthaven;
5. Welke vergelijking kan gemaakt worden tussen de huidige en toekomstige situatie?
6. Welke inschatting kan, op basis van bovenstaande, gemaakt worden van de omvang van het risico in de toekomstige situatie, in vergelijking tot de huidige situatie?
7. Door welke mitigerende maatregelen dan wel beheermaatregelen kan (mogelijk) toekomstig risico worden verminderd?

Vervolgstappen

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Voor de fauna-effect studie zijn flora- en fauna gegevens gebruikt welke als bron gediend hebben voor het opstellen van de natuurvisie Tuinen van West en de Natuurtoets, welke uitgevoerd is voor de destijds op te stellen Milieueffectrapportage Westrandweg (Arcadis, 2005). Voorts is op www.waarneming.nl en www.vogelwerkgroepamsterdam.nl gekeken naar aanvullende waarnemingen. Aan de hand van verscheidene studies en besluiten omtrent de Luchtvaart is nagegaan welke aanwezige dan wel te verwachten vogelsoorten in en nabij het plangebied risico vormen voor de Luchtvaart.

Stap 2. Veldverkenning

Naast de bureaustudie is het plangebied en de directe omgeving van het plangebied bezocht. Tijdens twee bezoeken (één ochtendbezoek en één avondbezoek) zijn alle vogelsoorten in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen vogels welke binding met het gebied vertoonden en vogels welke geen binding vertoonden met het gebied.

Stap 3. Effectbeoordeling

Op basis van de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 is beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen plannen een verhoogd risico te verwachten valt voor het vliegverkeer van en naar Schiphol.

Stap 4. Advies met betrekking tot vervolg

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in het Luchthavenindelingbesluit Schiphol art. 2.2.3. Maatregelen worden voorgesteld om eventuele negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen dan wel te verzachten (mitigerende maatregelen) en

om toename van vogels in en rondom de aan- en afvliegroutes van luchthaven Schiphol te voorkomen.

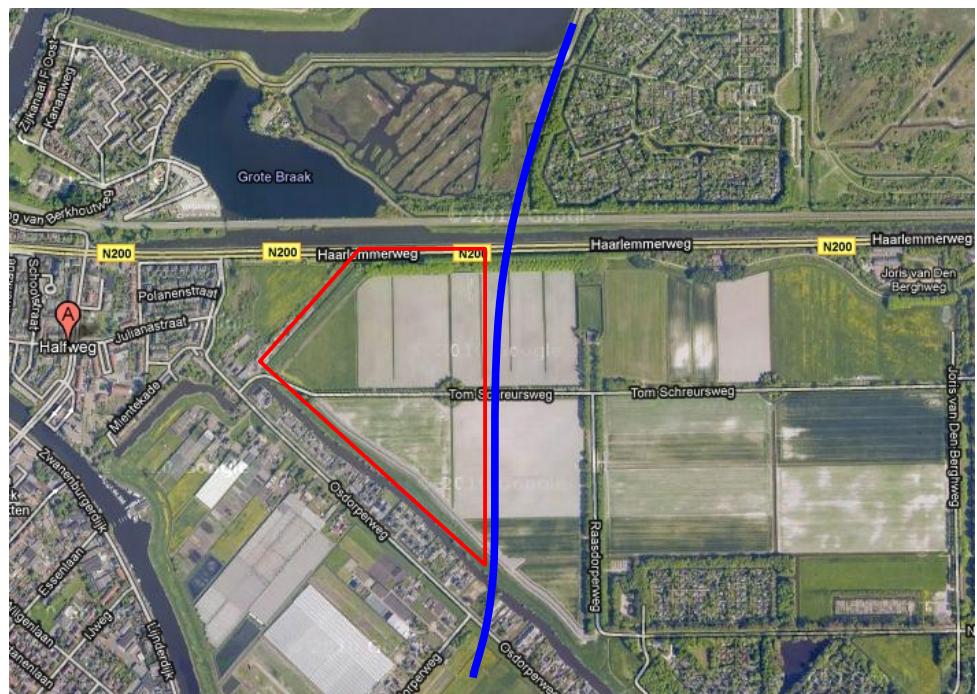
1.4 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit het in kaart brengen van mogelijke knelpunten met betrekking tot het Luchthavenindelingbesluit (LIB) Schiphol en de hieruit voortvloeiende consequenties en aanbevelingen. Het rapport leest zich als volgt: In hoofdstuk 2 wordt het plangebied beschreven. Hier komen zowel de huidige als de toekomstige situatie van het plangebied aan de orde. Hoofdstuk 3 benoemt de (eventuele) verschillen in de aanwezige en de te verwachte vogelsoorten in het plangebied, met daarbij aangegeven welke soorten risicovol zijn ten aanzien van de luchtvaart rondom Schiphol. Hoofdstuk 4 beschrijft de effecten van de ingreep op basis van de inschatting van het risico voor de Luchtvaart. In hoofdstuk 5 worden in het kader van het Luchthavenindelingbesluit Schiphol eventuele verder te nemen maatregelen aangegeven.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is voormalig akkergebied en ligt in het noordelijke deel van de Osdorper Binnenpolder, bezuiden de N200 tussen Halfweg en de in aanbouw zijnde Westrandweg in (zie figuur 4 voor de ligging). In de huidige situatie is het plangebied in gebruik als grond(winnings)depot voor de aanleg van de Westrandweg. Een deel van het gebied is vergraven, waardoor met water gevulde laagten zijn ontstaan (zie foto 1). Deze laagten zijn overeenkomstig de toekomstige inrichting gecreëerd waardoor het gebied al deels herkenbaar is als het toekomstig natuurgebied 'Kluut II'. De hogere delen in het plangebied zijn deels onbegroeid en deels begroeid met ruigte en riet (zie foto 2).

Figuur 3. Ligging van het plangebied (in rood weergegeven). De blauwe lijn geeft de ligging aan van de in aanbouw zijnde Westrandweg (bron ondergrond: googlemaps).

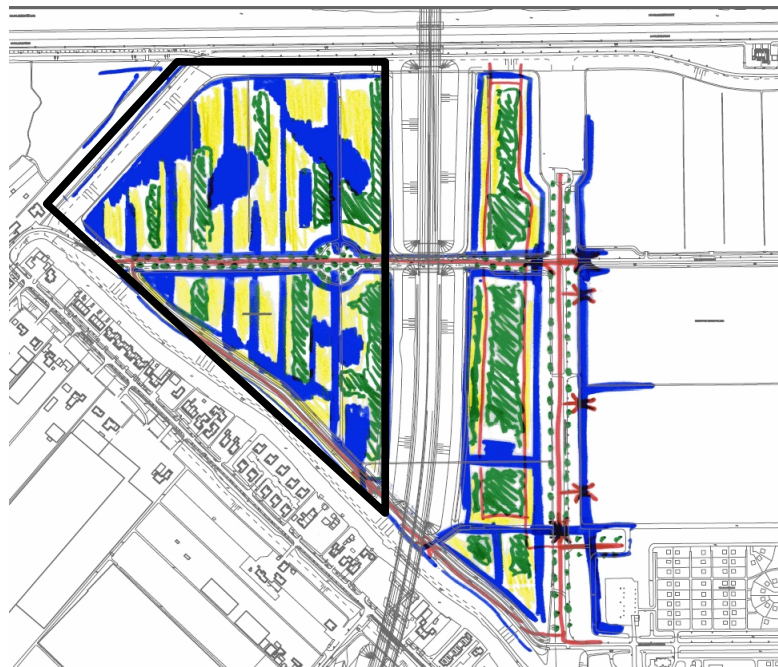
Foto 1. Recent gegraven laagten in plangebied

Foto 2. Begroeide delen in plangebied

2.2 Toekomstige situatie

Binnen het plangebied wordt nieuwe natuur ontwikkeld. In de Osdorper Binnenpolder, aan de westzijde van de in aanbouw zijnde Westrandweg, wordt vlak ten zuiden van de N200 nieuw moerasgebied aangelegd, vergelijkbaar met het naburige natuurgebied 'de Kluut'. Dit moerasgebied wordt gekenmerkt door plassen en poelen in de vergraven delen, rietmoeras op de overgangen van laag naar hoog en wilgenstruweel op de hogere delen (zie figuur 4 voor de ontwerpschets van het plangebied en bijlage 1 voor de van de schets afgeleide en maatgevende ontwerptekening met bijbehorende gebiedshoogten t.o.v. NAP). Ter wille van voornoemde plannen wordt grond afgegraven en opgehoogd. Eind 2012, wanneer de Westrandweg definitief wordt opgeleverd, zal het plangebied (verder) ontwikkeld worden als natuurgebied. Tot eind 2012 zal het gebied fungeren als grond(winnings)depot en verder afgegraven worden met het oog op de toekomstige inrichting. Hierbij zal het gebied deels uit open water, deels uit kale grond en deels uit riet en ruigte bestaan.

Figuur 4. Ontwerpschets van het plangebied "Kluut II" (begrenzing plangebied zwart omrand) met in blauw open water, in geel rietmoeras (op de overgang van water naar land) en in groen wilgenstruweel (op de droge delen van het gebied).

3 Voorkomende vogelsoorten

Op basis van de bureaustudie en de twee veldbezoeken is onderzocht of toename van vogels en vliegbewegingen is te verwachten door het ontwikkelen van nieuwe natuur in het plangebied. Een indeling is gemaakt van de aanwezige soorten van zowel broedvogels als niet-broedvogels, waarbij tevens is vermeld of de aanwezige soorten een risico kunnen vormen voor de luchtvaart.

3.1 Risicosoorten voor Schiphol

In de literatuur zijn de volgende soort(groepen) benoemd (voorbeelden tussen haakjes) welke een mogelijk risico vormen voor de luchtvaart rondom Schiphol, gebaseerd op vogelaanvaringen (van Hooft 2010):

- Spreeuwen
- Meeuwen (Kokmeeuw)
- Roofvogels (Torenvalk, Buizerd)
- Duiven (Houtduif)
- Eenden (Wilde Eend)
- Reigers (Blauwe Reiger)
- Steltlopers (Kievit, Scholekster)
- Ganzen (Gauwe Gans)

Hierbij dient te worden opgemerkt dat zowel overwinterende als broedende ganzen (met name de Gauwe Gans) afgelopen decennia sterk in aantal zijn toegenomen en de verwachting is dat deze een groter risico gaan vormen voor de luchtvaart (Ebbing et al. 2007)

3.2 Huidige situatie

3.2.1 Binnen plangebied

Broedvogels

Op basis van de literatuurstudie en de veldbezoeken worden diverse soorten broedvogels verwacht voor te komen in het plangebied. Een (klein) deel van de broedvogels is het gehele jaar in het plangebied aanwezig, een (groot) deel trekt na de broedtijd het plangebied uit. Het betreft (kleine) struweelbroedende soorten welke gedurende het broedseizoen in de directe omgeving van het nest blijven en enkele soorten weide- en watervogels.

Niet-broedvogels

Naast broedvogels zijn er ook soorten te verwachten die het gebied enkel gebruiken om te foerageren of om te rusten. Tijdens de veldbezoeken werden diverse vogelsoorten waargenomen welke binding hadden met het plangebied. Er werden echter ook vogelsoorten waargenomen die geen binding toonden met het gebied, waaronder overvliegende meeuwen, (nijl)ganzen en halsbandparkieten.

In onderstaande tabel (tabel 1) zijn de waargenomen en verwachte risicosoorten (broed- en niet-broedvogels) in het plangebied in de huidige situatie weergegeven, onder de voorwaarde dat het gebied een functie vervult voor de desbetreffende soort (zoals broedhabitat, foerageergebied, rust- en ruigebied e.d.).

Tabel 1. Waargenomen (*cursief* in tabel) en te verwachten risicosoorten in het plangebied in de huidige situatie, waarbij verschil gemaakt is tussen wel/geen (X/-) broedvogelsoorten.

Soort(groep)	Broedvogel	Niet-broedvogel
Ganzen		
Nijlgans	-	X
Eenden		
Bergeend	X	-
<i>Wilde Eend</i>	X	X
<i>Krakeend</i>	X	X
Reigers en aalscholvers		
<i>Blauwe Reiger</i>	-	X
Grote Zilverreiger	-	X
Lepelaar	-	X
<i>Aalscholver</i>	-	X
Roofvogels		
Bruine Kiekendief	-	X
Sperwer	X	X
<i>Havik</i>	-	X
<i>Buizerd</i>	X	X
<i>Torenvalk</i>	-	X
Steltlopers		
Kievit	X	-
Tureluur	X	-
Kleine Plevier	X	-
Witgat	-	X
Scholekster	X	-
Meeuwen		
<i>Kokmeeuw</i>	-	X
Duiven		
<i>Houtduif</i>	X	X
Holenduif	X	X

3.2.2 Buiten plangebied

In de directe omgeving van het plangebied komen bebouwing, braakliggend terrein, grasland en akkers voor. De directe omgeving van het plangebied kent geen slaapplekken van meeuwen en ganzen en er bestaat ook geen specifieke binding tussen het plangebied en verderop (in de regio Amsterdam) gelegen slaapplekken van voornoemde soortgroepen. In de directe omgeving van het plangebied hebben zich geen reiger- en aalscholverkolonies gevestigd. Echter, aangezien deze soorten voedselvuchten kunnen maken over grote afstanden is het plangebied als foerageergebied wel binnen bereik (<15 km) van enkele verderop gelegen broedkolonies. Een specifieke binding tussen het plangebied en de verderop gelegen kolonies van voornoemde soorten wordt in de huidige situatie echter niet verwacht.

Tijdens de veldbezoeken is vanuit risico oogpunt voor de luchtvaart enkel de aanwezigheid van groepen eenden in de brede sloot ten oosten van de in aanbouw zijnde Westrandweg relevant. Deze groepen (tot 120 vogels) werden waargenomen tijdens de veldbezoeken in september en vertoonden uitwisseling met de groepen eenden welke zich tegelijkertijd binnen het plangebied ophielden. Hierbij bleven de eenden echter in de onderste luchtlaag (<50 meter) vliegen.

3.3 Toekomstige situatie

3.3.1 Binnen plangebied

Broedvogels

Door de beoogde ontwikkeling veranderen delen van het plangebied. In het gebied wordt grond deels vergraven en omgevormd tot plassen, poelen en met riet omzoomde eilandjes waarop ontwikkeling van wilgenstruweel zal plaatsvinden. De broedvogelbevolking verandert hierdoor.

Met voornoemde omvormingen zullen de meeste steltlopersoorten verdwijnen uit het gebied. Toekomstige vestiging van reigerkolonies in het te ontwikkelen wilgenstruweel is niet uitgesloten, maar ook niet te verwachten doordat veel potentiële vestigingsplaatsen in de omgeving (nog) niet in gebruik zijn genomen. In het moerasgebied "de Brettenzone", waarin de "Kluut I" in gelegen is, hebben bijvoorbeeld over de periode 2004-2009 zich geen reigers gevestigd in het gebied.

Er zullen echter ook soorten bijkomen door de aanleg van met riet en wilgen beschutte eilandjes in het plangebied, waaronder soorten eenden en ganzen. Broedvogelinventarisaties over de periode 2004-2009 in de "Brettenzone" laten (nieuw)vestiging zien van de Grauwe Gans en het broeden van meerdere eendensoorten. De aantallen per eendensoort in "de Brettenzone" zijn echter constant of schommelen zonder duidelijke negatieve of positieve trend (www.vwgamsterdam.nl). Het gaat hierbij ook om de vestiging van slechts enkele broedparen ganzen.

Tijdens de uitvoeringsfase is het plangebied mogelijk ook tijdelijk geschikt voor broedvogels door het creëren van afgegraven delen zoals onbegroeide eilanden. Deze zijn erg geliefd bij koloniebroedende meeuwen en sterns.

Niet-broedvogels

De aanleg van rieteilanden, beschut door wilgenstruweel, zorgt voor een geschikt rui- en rustgebied voor diverse soorten vogels, waaronder eenden. Door deze soorten geschikt rust- en ruigebied te bieden, kan het toekomstig aantal vliegbewegingen binnen en van en naar het plangebied groter worden. Door de kleine oppervlakten aan water in het plangebied zullen de aantallen ruiende en rustende vogels echter laag blijven. Door tijdelijke geschiktheid van gecreëerde onbegroeide delen tijdens de uitvoeringsfase zijn (vooral tijdens het voor- en najaar) deze plekken in het gebied ook in trek bij niet-broedvogels zoals steltlopers (bijv. Kieviten). In onderstaande tabel (tabel 2) zijn de verwachte risicosoorten in het plangebied voor de toekomstige situatie weergegeven (onder de voorwaarde dat het gebied een functie vervult voor de desbetreffende soort).

Tabel 2. Te verwachten risicosoorten in het plangebied in de toekomstige situatie, waarbij verschil gemaakt is tussen wel/geen (X/-) broedvogel in het plangebied.

Soort(groep)	Broedvogel	Niet-broedvogel
Ganzen		
Grauwe Gans	X	X
Soepgans	X	X
Canadese Gans	X	X
Eenden		
Wilde Eend	X	X
Krakeend	X	X
Wintertaling	-	X
Kuifeend	X	X
Reigers en aalscholvers		

Blauwe Reiger	-	X
Grote Zilverreiger	-	X
Roerdomp	X	X
Lepelaar	-	X
Aalscholver	-	X
Roofvogels		
Bruine Kiekendief	-	X
Sperwer	X	X
Havik	-	X
Buizerd	X	X
Steltlopers		
Watersnip	-	X
Duiven		
Houtduif	X	X
Holenduif	X	X

3.3.2 Buiten plangebied

Buiten het plangebied worden en zijn in het kader van de Groene As diverse natuurontwikkelingsprojecten gestart, waarbij door middel van droge en natte verbindingen diverse grote en kleine natuurgebieden met elkaar verbonden worden. Hierbij wordt op veel plaatsen rietmoeras ontwikkeld, wat ten gunste is van (nieuw)vestiging van diverse soorten ganzen en eenden. Met de vestiging van ganzen in deze gebieden zal het toekomstig aantal vliegbewegingen in de gebieden en wijde omgeving daarvan toenemen doordat de in de gebieden opgegroeide ganzen zich zullen gaan bewegen tussen foerageer- en slaapplekken.

3.4 Vergelijking huidige en toekomstige situatie

In onderstaande tabel 3 zijn de verschillen tussen de huidige en toekomstige verwachte risicosoorten in het plangebied weergegeven.

Tabel 3. Verschil tussen de huidige en toekomstige verwachte risicosoorten in het plangebied, onderscheiden in broedvogels (br) en niet-broedvogels (niet-br). < is afname van aantal individuen, = is gelijk blijvend aantal individuen en > is toename aantal individuen.

Soort(groep)	Huidige situatie		Toekomstige situatie		Verschil
	br	niet-br	br	niet-br	
Ganzen					
Grauwe Gans	-	-	X	X	>
Soepgans	-	-	X	X	>
Canadese Gans	-	-	X	X	>
Nijlgans	-	X	-	-	<
Eenden					
Bergeend	X	-	-	-	<
Wilde Eend	X	X	X	X	>
Krakeend	X	X	X	X	>
Wintertaling	-	-	-	X	>
Kuifeend	-	-	X	-	>
Reigers en aalscholvers					
Blauwe Reiger	-	X	-	X	=
Grote Zilverreiger	-	X	-	X	=
Roerdomp	-	-	X	X	>
Lepelaar	-	X	-	X	=
Aalscholver	-	X	-	X	=
Roofvogels					
Bruine Kiekendief	-	X	X	X	>

Soort(groep)	Huidige situatie		Toekomstige situatie		Verschil
	br	niet-br	br	niet-br	
Sperwer	X	X	X	X	=
Havik	-	X	-	X	=
Buizerd	X	X	X	X	=
Torenvalk	-	X	-	-	<
Steltlopers					
Kievit	X		-	-	<
Tureluur	X		-	-	<
Kleine Plevier	X		-	-	<
Witgat	-	X	-	-	<
Scholekster	X	-	-	-	<
Watersnip	-	X	-	X	=
Meeuwen					
Kokmeeuw	-	X	-	-	<
Duiven					
Houtduif	X	X	X	-	<
Holenduif	X	X	X	-	<

Broedvogels

Uit bovenstaande tabel valt af te lezen dat het aantal soorten broedende ganzen en eenden in de toekomstige situatie zullen toenemen ten opzichte van de huidige situatie en dat het aantal steltlopersoorten in het plangebied zal afnemen. De overige soortgroepen zullen qua voorkomen in de toekomstige situatie niet significant verschillen ten opzichte van de huidige situatie. Voor zowel de toenemende als afnemende soorten geldt dat het niet gaat om een toe- of afname van grote aantallen vogels per soort maar slechts om enkele individuen tot hooguit enkele tientallen vogels.

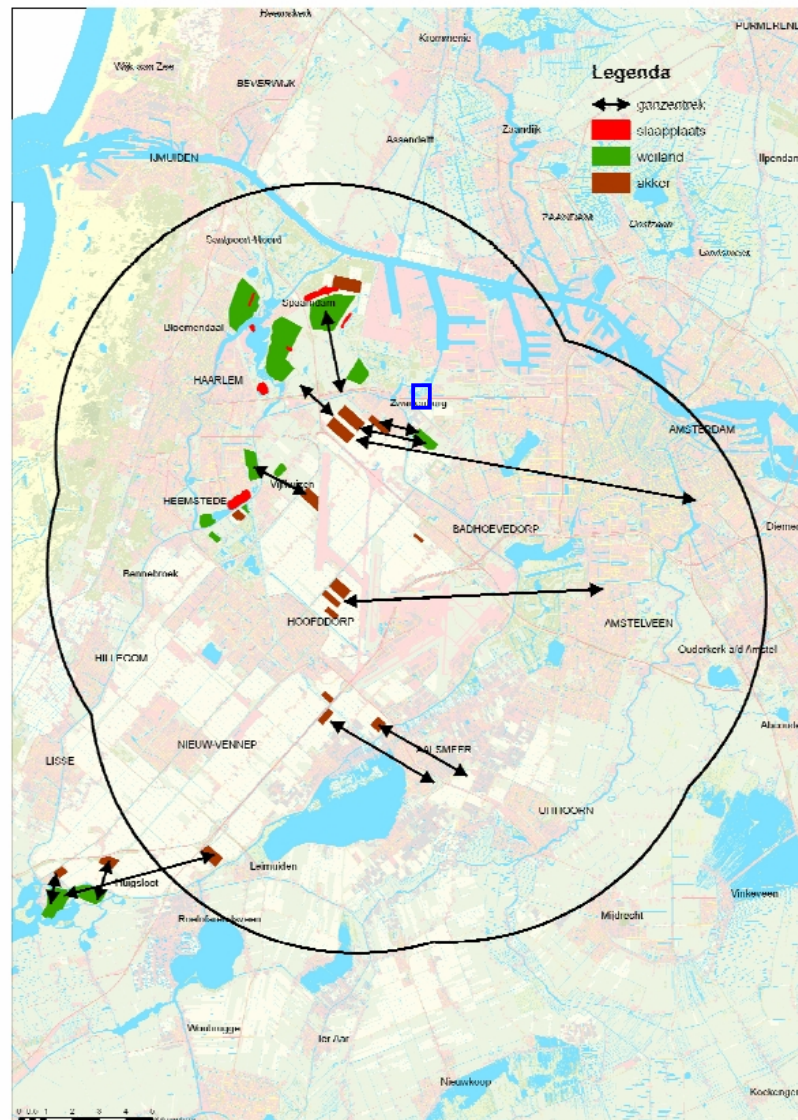
Niet-broedvogels

In de toekomstige situatie is het plangebied een geschikt foerageer- en rustgebied voor eenden (evenals in de huidige situatie). Verhoging in aantallen van deze soort is in de toekomstige situatie te verwachten, met name tijdens de ruiperiode waarin eenden graag van dekking (bijv. door riet) gebruik maken om rustig te kunnen ruien. Door het geringe oppervlak aan rietmoeras dat gecreëerd wordt zal dit gaan om een toename van kleine aantallen eenden.

4 Inschatting risico's luchtvaart

Uit voorgaande hoofdstuk komt naar voren dat ganzen en eenden in de toekomstige inrichting van het plangebied zich kunnen gaan vestigen en/of uitbreiden. Toename van het aantal eenden, zowel in soorten als aantallen, zal niet leiden tot significant hogere risico's voor de luchtvaart. De eenden zullen het plangebied voornamelijk gebruiken om te broeden en/of te ruien en daarbij niet of met een zeer beperkte actieradius vliegen.

Vestiging en ontwikkeling van een broedpopulatie ganzen zal echter wel gepaard gaan met extra vliegbewegingen in het plangebied en ruime omgeving. Naast het plangebied is vestiging van ganzen ook te verwachten in andere in ontwikkeling zijnde moerasgebieden in de omgeving. Dit zorgt ook cumulatief voor een groter aantal toekomstige vliegbewegingen rondom Schiphol tussen de foerageer- en slaappleaatsen die de in de gebieden opgegroeide ganzen gaan gebruiken. In de figuur hieronder zijn de belangrijkste vliegbewegingen van ganzen weergegeven ten opzichte van het plangebied.

Figuur 5. De belangrijkste vliegrichtingen tussen slaappleatsen of vermoedelijke slaappleatsen en de voedselterreinen van ganzen rondom Schiphol (bron: Ebbing 2007). Locatie van het plangebied is in blauw aangegeven.

De voorgenomen natuurontwikkeling in het plangebied zal het aantal ganzen dat binnen het beheergebied van het LIB heen en weer vliegt tussen foerageer- en slaappleatsen toe kunnen laten nemen en vormt daarmee een verhoogd risico voor de Luchtvaart.

5 Maatregelen

Uit de inschatting van Hoofdstuk 4 blijkt dat (nieuw)vestiging van broedende ganzen een toename in risico voor de luchtvaart veroorzaakt. Om nieuwvestiging te voorkomen zijn maatregelen te nemen, welke aangegeven zijn in de 'Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen' (Ministerie van LNV, 2009)

Broedende ganzen

De volgende maatregelen ter voorkoming van broedende ganzen kunnen bij de realisatie van het inrichtingsplan worden uitgevoerd. Hiervoor is geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

1. Onaantrekkelijk en/of onbereikbaar maken van nabijgelegen opgroeigebieden
 2. Maaien van riet
 3. Fluctueren waterstand
 4. Stimuleren predatie
 5. Verstoring door recreatie
-
1. Onaantrekkelijke maken van nabij gelegen opgroeigebieden kan worden bewerkstelligd door in de nabijheid gebieden met kort eiwitrijk grasland om te vormen of door middel van een raster onbereikbaar te maken.
 2. Het volledig maaien van riet in het vroege voorjaar kan ganzen beroven van goede nestplaatsen.
 3. Fluctuatie van de waterstand om daarmee nesten weg te laten spoelen van ganzen is geschikt in delen met waterriet, maar minder geschikt in delen met droog rietland.
 4. Stimuleren van predatie kan worden bewerkstelligd door de rietpercelen toegankelijk te maken voor predatoren als Vos. Hierbij kan gedacht worden aan de aanleg van smalle stroken land tussen rieteilanden.
 5. Verstoring door recreatie door aanleg van paden door het gebied. Vanuit de huidige situatie zal verstoring beperkt optreden langs de Tom Schreursweg en randen van het gebied. Deze verstoring zal onvoldoende zijn om vestiging van ganzen in het gebied te voorkomen, aangezien grote delen van het gebied ongemoeid blijven en visueel gescheiden zullen zijn.

Indien ondanks bovenstaande maatregelen toch ganzen binnen het plangebied gaan broeden kunnen de volgende maatregelen worden genomen, waarvoor wel een ontheffing van de Flora- en faunawet is vereist:

- Populatiebeheer door nestbehandeling
- Populatiebeheer door wegvangen ruiende ganzen
- Populatiebeheer door afschot

Populatiebeheer door middel van rapen, schudden, prikken en insmeren van olie om zo eieren van ganzen onklaar te maken kan effectief zijn in het plangebied aangezien het plangebied volledig onderzocht kan worden op nesten en er geen grootschalige vestiging verwacht wordt. Het zoeken en behandelen van de nesten van ganzen mag de andere soorten broedende vogels niet in die mate verstoren dat ze het plangebied verlaten. Indien de ganzen binnen het gebied gaan ruien kunnen ze tijdens de ruiperiode worden weggevangen.

Als voornoemde maatregelen niet effectief zijn dan wel moeilijk kunnen worden uitgevoerd is afschot van paartjes volwassen ganzen tijdens vestiging in het gebied een ultieme te nemen maatregel, die volgens Alterra (Ebbinge et al., 2007) het meest effectief is om nieuwvestiging van broedende ganzen binnen het plangebied te voorkomen.

Om nieuwvestiging van ganzen te signaleren dient er monitoring in het plangebied plaats te vinden voor en tijdens het broedseizoen. Hierdoor kan tijdig worden gesignaleerd in hoeverre al genomen maatregelen volstaan om broedende ganzen te weren. Aan het eind van het broedseizoen dient geëvalueerd te worden of de getroffen maatregelen effectief zijn geweest en of er aanvullende, drastische maatregelen (als afschot) moeten worden genomen.

Tijdelijke maatregelen

Naast het risico van verwachte (nieuw)vestiging van ganzen is er een risico te verwachten vanwege vogelaantrekkende werking van het plangebied in de tijd tussen de huidige situatie en de verdere ontwikkeling van het plangebied na eind 2012. Tijdelijke effecten kunnen ontstaan in deze periode van werkzaamheden en braakligging van het plangebied, door risicosoorten als kieviten, meeuwen en sterns. Voornoemde soorten komen af op plas-dras gebieden (foerageer- en verzamelplaatsen steltlopers als Kieviten en Grutto's) en onbegroeide eilandjes (geschikte plekken voor vestiging van meeuwen- en sterns) welke in het plangebied aanwezig zullen zijn. Vestiging van deze risicosoorten zal eerder optreden in die delen waar geen activiteiten uitgevoerd worden, vooral in het voorjaar (februari - april) en in mindere mate in het najaar (juli - oktober). Door de afgegraven kale delen door middel van vogelwerende maatregelen onaantrekkelijk te maken voor vestiging van meeuwen en sterns en foeragerende steltlopers als Kievit, wordt het risico voor de Luchtvaart verminderd.

Aanbevelingen

Wij adviseren de maatregelen aangaande (nieuw)vestiging van ganzen op te nemen in het op te stellen beheerplan voor het plangebied en deze, zonder de gebiedspecifieke maatregelen, deel te laten uitmaken van een op te stellen integraal beheerplan voor alle nieuwe natte natuurontwikkelingen binnen het beheergebied van de LIB.

Voorts adviseren wij vogelwerende maatregelen te treffen indien er tijdelijk (tijdens een langere periode van braakligging) geen werkzaamheden worden uitgevoerd in het voor- en najaar in drassige en onbegroeide delen van het plangebied.

Bronnen

Anonymus, 2009. Handleiding Zomerganzen tellen. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen (te vinden op www.sovon.nl).

Arcadis, 2005. Natuurtoets Westrandweg voor de Milieueffectrapportage. Rijkswaterstaat, directie Noord-Holland.

Ebbinge B.S., Cottaar F., Kwak R.G.M., 2007. Hoe het risico van aanvaringen tussen ganzen en vliegtuigen rondom Schiphol geminimaliseerd kan worden. Rapport 1478, Alterra, Wageningen.

Hooff A.J.A. van, 2010. Faunaeffectonderzoek Lutkemeerpolder Noord A. Tauw bv, Amsterdam.

Informatie omtrent de Verklaring van geen bezwaar artikel 8.9 Wet Luchtvaart - IVW

Ministerie van LNV, 2009. Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen, Den Haag.

Ministerie V&W, 2002. Luchthavenindelingbesluit Schiphol, Den Haag.

Stuurgroep Tuinen van West, 2009. Natuurvisie Tuinen van West. Gemeente Amsterdam.

Uitwerking Natuurvisie Tuinen van West (concept 2010), Gemeente Amsterdam (inclusief stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Osdorp en Dienst Ruimtelijke Ordening).

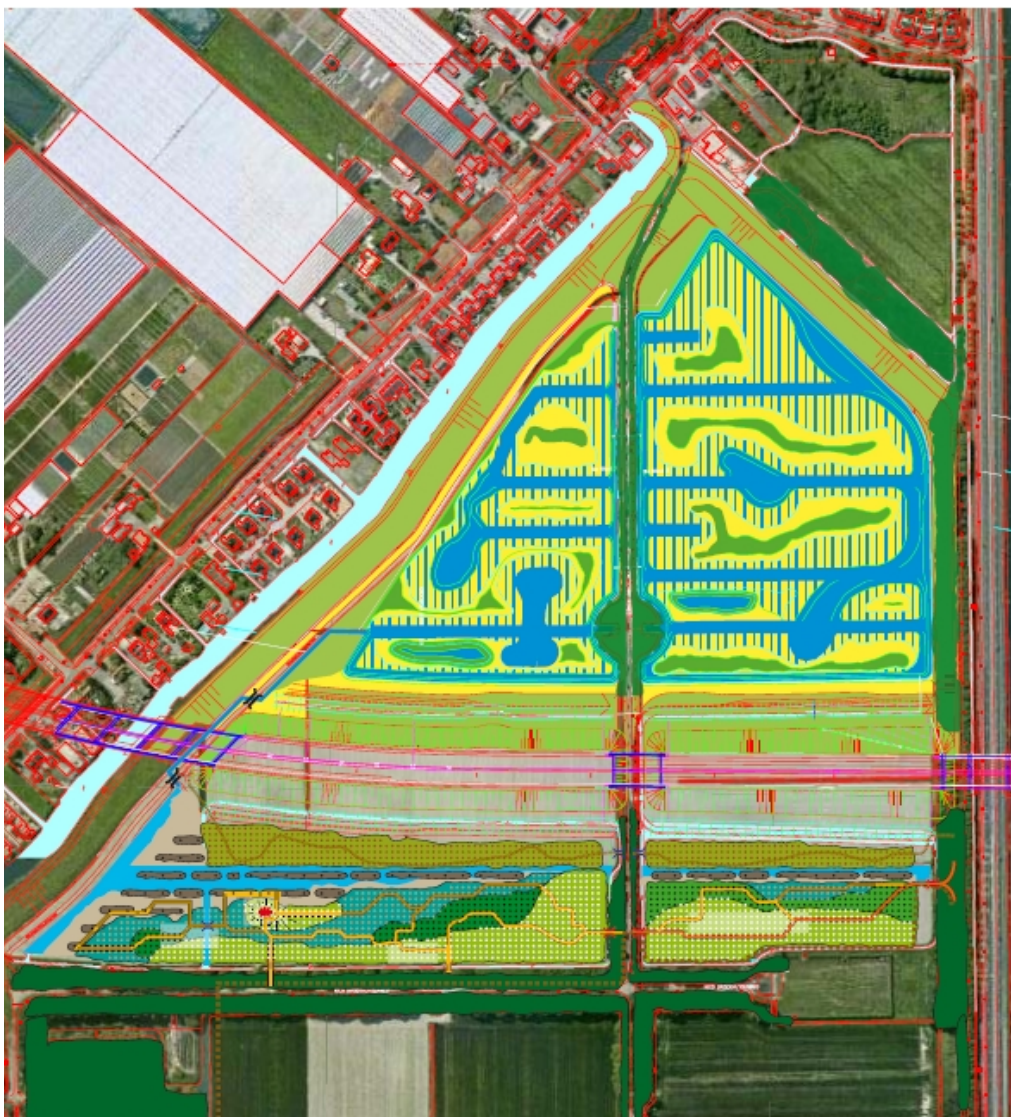
Internet

www.waarneming.nl

www.vwgamsterdam.nl

www.sovon.nl

Bijlage 1: (maatgevende) ontwerptekening Kluut II

(bron: DRO Amsterdam 2010)